

Redegørelse

Edvard Thomsens Vej 14
2300 København S
Telefon 72218800
info@trafikstyrelsen.dk
www.trafikstyrelsen.dk

Notat

Journal TS2060110-00058

Dato 25. januar 2012

Sikkerhedsseler og sikkerhedsudstyr for børn i busser

Trafikstyrelsen har modtaget henvendelser om ikke-godkendt udstyr, der anvendes ved befordring af børn i busser. Sagen omhandler dels løst og dels fastmonteret sikkerhedsudstyr til børn. Fælles for udstyret er, at det ikke opfylder de gældende regler om sikkerhedsseler og sikkerhedsudstyr for børn i biler.

Denne redegørelse beskriver historikken og de overvejelser, der ligger til grund for de gældende regler om sikkerhedsseler og sikkerhedsudstyr for børn i biler samt en beskrivelse af de allerede gennemførte delløsninger samt overvejede løsninger af problematikken med det ikke-godkendte udstyr for børn i busser.

Krav om sikkerhedsseler

Trepunktsseler kom på markedet i 1959. I 1969 indførtes krav om sikkerhedsseler i nye person- og varebiler i Danmark. Sikkerhedsseler indførtes ikke i busser ved samme lejlighed, da busser typisk har en kraftig chassisramme, stor vægt og højtsiddende passagerer, som medfører at påvirkningen på passagerer ved en ulykke generelt er væsentlig lavere end for passagerer i personbiler.

Krav om sikkerhedsseler i nye busser fulgte først i 1999. Kravene er lempeligere end for biler, og hofteseler er tilstrækkelige i busser over 3500 kg, hvis det foranstående fremadvendende sæde opfylder visse krav til eftergivelse.

Desuden er der ikke krav om, at bybusser skal have sikkerhedsseler, da det ud fra en samlet risikobetragtning ikke vurderes at være nødvendigt. Endvidere ville et selekrav ikke give mening, idet en del af passagererne i fyldte bybusser vil stå op.

Krav om sikkerhedsudstyr for børn

I 1995 indførtes krav om, at børn under 3 år i person- og varebiler skulle benytte en siddeplads forsynet med sikkerhedssele, barnestol eller andet godkendt sikkerhedsudstyr, som er tilpasset barnets vægt

og højde. Børn i alderen 3-7 år kunne anvende barnestol i stedet for sikkerhedssele. Sikkerhedsudstyr for børn, skulle være godkendt i henhold til ECE-regulativ 44, dansk standard, det svenske Trafiksäkerhetsverkets regler eller nationale standarder i en anden EF-medlemsstat.

I 2006 indførtes der i færdselsloven krav om, at der ved transport af børn (under 135 cm) i biler skal anvendes godkendt sikkerhedsudstyr f.eks. barnestol eller selepude. Udstyret skal være godkendt og mærket efter ECE-regulativ 44.

Barnestol

Selepude

Kravet om anvendelse af sikkerhedsudstyr for børn gælder ifølge færdselsloven, § 80 a ikke ved befordring i busser:

"§ 80 a. Ved befordring i andre biler end busser og på motorcykel eller knaltert, der har passagersiddepladser forsynet med sikkerhedssele, skal børn med en legemshøjde på under 135 cm under kørslen anvende godkendt sikkerhedsudstyr tilpasset barnets højde og vægt, jf. dog stk. 5.

Stk. 4. Ved befordring i bus skal børn på 3 år og derover med en legemshøjde på under 135 cm anvende sikkerhedssele eller andet godkendt sikkerhedsudstyr, i det omfang siddepladsen er forsynet hermed, jf. dog stk. 5.

Stk. 5. Justitsministeren kan fastsætte regler om anvendelse af sikkerhedsudstyr ved befordring af børn med en legemshøjde på under 135 cm, herunder om, at stk. 1, 2 og 4 helt eller delvist ikke skal finde anvendelse."

Der er dog krav om at sikkerhedsudstyr for børn skal være godkendt og mærket, såfremt det frivilligt anvendes.

De danske regler om sikkerhedssele og sikkerhedsudstyr følger EU's regler på området. De lempeligere krav i busser er en konsekvens af, at busser generelt er meget sikre transportmidler, jf. tabel nedenfor.

Dato 25. januar 2012

Antallet af alvorlige ulykker med buspassagerer er meget begrænset. De seneste 10 år (2001-2010), har der samlet set været 1 dræbt og 10 alvorligt tilskadekomne børn (under 15 år) som følge af ulykker med busser. Dette skal sammenholdes med 67 dræbte og 524 alvorligt tilskadekomne børn for personbiler i samme periode.

0-14 årige i bus	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	I alt
Dræbte	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Alvorligt tilskadekomne	1	0	5	1	0	0	2	0	0	1	10

0-14 årige i personbil	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	I alt
Dræbte	9	6	14	7	6	2	6	8	5	4	67
Alvorligt tilskadekomne	81	79	66	67	58	31	41	34	31	36	524

Ikke-godkendt fast og løst udstyr

Det ikke-godkendte udstyr kan opdeles i løst udstyr og fastmonteret udstyr.

Det løse udstyr består hovedsageligt af seleclips og seleholder, hvis funktion er at bortlede 3-punktsselels skulderdel fra barnets hals.

Seleclips

Seleholder

Ovennævnte løsninger er udviklet for at imødegå, at voksne sikkerhedsseler ikke har en god pasform til børn.

Løst sikkerhedsudstyr kan aldrig blive genstand for kontrol ved syn, da det netop nemt kan tilføjes/fjernes. Løst udstyr skal i stedet godkendes og mærkes for at kunne sælges på markedet. Trafikstyrelsen har ansvaret for markedsovervågning af sikkerhedsudstyr til anvendelse i biler. Styrelsen modtog anmeldelser om ulovligt løst udstyr og rettede herefter henvendelser til leverandørerne af det pågældende udstyr og har udstedt påbud om at fjerne ikke-godkendt udstyr fra markedet og tilbagekalde allerede leveret udstyr. Styrelsen har desuden udsendt en advarsel til brugerne om, at det pågældende udstyr ikke er lovligt og ikke må anvendes ved befordring af børn.

Dato 25. januar 2012

Det fastmonterede udstyr består hovedsageligt af de såkaldte generationssele, som har samme funktion som det løse udstyr, men består af en ekstra lodret bjælke med fastmonteret seleclips, som er monteret sammen med bussens godkendte trepunktssæle.

Ud over generationsselelerne har enkelte opbyggere udviklet egne løsninger til fastholdelse af børn. Disse omfatter f.eks. sæder med indbyggede H-sæler i ryglænet.

Generationssele

H-sæler

Disse typer sæler er primært monteret i busser fra før 1999, hvor der ikke var noget selekrav. De kan dog også godt være monteret i nyere busser, som især anvendes til transport af børn.

Det ikke-godkendte faste udstyr mangler dokumentation for opfyldelse af de gældende krav til styrke og beskyttelse af barnet, som er fastsat i ECE-regulativ 44.

Ud over det ikke-godkendte faste udstyr erfarer Trafikstyrelsen, at der i flere busser er eftermonterede sikkerhedssæler, som alene er fastgjort til det oprindelige sæde og ikke til køretøjets faste dele. Sådanne sikkerhedssæler er alene af den grund ikke lovlige.

Overvejelser vedrørende fastmonteret udstyr

Problemstillingen omkring det faste udstyr er ikke helt så enkel som for det løse udstyr.

Nogle af generationsselelerne har en godkendelse som sikkerhedssele til voksne, og kan derfor ikke umiddelbart kræves fjernet. Trafikstyrelsen er af den opfattelse, at generationsselelerne er udviklet specifikt med henblik på anvendelse til børn, og at godkendelsen dermed er meddelt på et forkert grundlag. Styrelsen har i en konkret sag rettet henvendelse til den godkendende myndighed i Holland med henblik på at få tilbagekaldt godkendelsen.

Andet af udstyret er åbenlyst i strid med reglerne og vil kunne kræves fjernet. Nogle af busserne er dog fra før 1999, og er dermed ikke omfattet af krav om, at de skal være udstyret med sikkerhedsseler.

Noget af det ikke-godkendte udstyr yder – måske - en vis beskyttelse af børnene, så det kan virke uforståeligt, at udstyret skal fjernes for at gøre bussen lovlig. Det er dog ikke acceptabelt, at der anvendes udstyr, der indgyder en falsk tryghed.

Lovliggørelse af ikke-godkendt udstyr kan ske ved laboratorietests op imod gældende standarder - ligesom det godkendte udstyr har været igennem. Dette vurderes dog ikke at være en reel mulighed. Afprøvningen er omfattende og dyr, og det er efter styrelsens vurdering usandsynligt, at udstyret kan bestå kravene i de fysiske tests.

Kravene i de gældende standarder for sikkerhedsudstyr for børn er udviklet med henblik på anvendelse i personbiler. Med baggrund i de lavere påvirkninger, der forekommer ved busulykker, har det også været overvejet, om Trafikstyrelsen skulle opstille en forenklet testmetode med reducerede krav til udstyret i de busser, der allerede er i anvendelse. Det er dog styrelsens vurdering, at en sådan ordning ikke er hensigtsmæssig.

For det første indebærer det praktiske problemer. Flere af de omhandlede løsninger er monteret på en måde, så en del af belastningen overføres fra sikkerhedsselen til sædet, hvilket medfører, at sædets styrke og fastgørelse også vil skulle prøves. Testen vil derfor skulle foretages inde i busserne. Det vurderes, grundet den begrænsede plads og manglende mulighed for fastgørelse af prøvningsudstyr, at være vanskeligt at opstille en testmetode, der kan gennemføres tilfredsstillende, og risikoen for at skade busserne under testen vurderes at være stor.

For det andet modvirker det lige konkurrencevilkår. En lovliggørelse af ikke-godkendt udstyr vil medføre unfair konkurrencevilkår for de producenter, der allerede har brugt betydelige ressourcer på at udvikle udstyr, der lever op til de gældende regler.

Konklusion

På baggrund af denne redegørelse konkluderes følgende:

1. Efter gældende regler (Detailforskrifter for Køretøjer og Trafikstyrelsens bekendtgørelse om sikkerhedsudstyr for børn i biler) skal sikkerhedsseler og sikkerhedsudstyr for børn være godkendt og mærket i henhold til internationale regler. Der er modtaget indberetning om, at der i Danmark findes såvel løst

som fastmonteret sikkerhedsudstyr, der ikke opfylder gældende regler.

2. Det løse udstyr er tilbagekaldt fra markedet, og der er udsendt advarsler i pressen.
3. Trafikstyrelsen har udarbejdet vedlagte udkast til meddelelse til synsvirksomhederne om, at fastmonteret ikke-godkendt udstyr skal afmonteres før bussen kan godkendes. Meddelelsen indskærper yderligere over for synsvirksomhederne, at almindelige bussæder ikke kan regnes for køretøjets faste dele og dermed ikke må anvendes som forankring for sikkerhedsseler.